

GŁOS WĄBRZEŃSKI

Przedpłata: w kwartalnym miesięczniku 1,50 zł z odroczeniem przesyłką pocztą 20 gr więcej. W wypadkach nieprzewidywalnych, przy wstrzymaniu przedsięwzięcia, złożeń pracy, straceniu komunikacji, straceniu nie ma prawa żądać poszerzenia dotychczas gazety, lub zwrotu ceny abonamentu. Za dzień ogłoszenia redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłosz. pobiera się od wiersza mm. (7 lin.) 10 gr. za reklamy na str. 3-lin. w wiadomościach potocznych 30 gr. na pierwszy str. 50 gr. Rabatu udziela się przy częstym ogłoszeniu. „Głos Wąbrzeński” wychodzi trzy razy tygodniowo w poniedziałek, środę i piątek. Skrzynka pocztowa 23. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 11. Telefon 80. Konto czekowe P. K. O. Poznań 204,252.

Piątek Fabiana i Seb. mm.
Sobota Agnieszki p. i m.
Niedziela Wincent. i Anaszt.

Dziś wschód słońca o godz. 8. 2 zach. 4.21
Jutro „ „ „ 8. 0 „ 4.23
Dziś „ księżycy „ 7.21 „ 2.37

Nr. 9

Wąbrzeźno, sobota 21 stycznia 1928 r.

Rok VIII

Osiem lat na łonie macierzy.

W ósmą rocznicę wyzwolenia Pomorza z niewoli pruskiej.

Niema w historii dziejów powszechnych przykładu, ażeby naród zginął.

Ginęły państwa, ginęły plemiona, które nie doszły do zupełnego rozwoju państwowego, ale z powierzchni ziemi nie zniknęły jeszcze żaden naród, który ukształtował się we wszystkich kierunkach materialnego i moralnego bytu.

I naród polski upadł, upadł jego byt państwowy i polityczny, upadł tem straszniej, że na części rozdziartowano i duszę narodu.

Jednakże zachowaliśmy jedno: przepotężnego ducha wielkiej wiary w odwieczne prawo do życia, wiary w wyzwolenie nasze. I wyzwolenie to przyszło, bo przyjść nieodwołalnie musiało.

Obchodzimy dzisiaj wielkie święto ósmej rocznicy oswobodzenia Wąbrzeźna, wkroczenia wojsk polskich do tego dawnego grodu niemieckiego. Odzyskanie Wąbrzeźna wraz z całą tą drogą nam ziemią nadmorską, było ostatnim ogniwem wielkiego momentu dziejowego, jakim jest wyzwolenie i zjednoczenie naszej Ojczyzny, momentu, który już dawno przedtem dokonał się na polach bitew przepięknie wyciętych krwią serdeczną najlepszych synów Polski.

Jak niezbadane są wyroki Opatrzności, która złamała potęgę i odwalila kamień grobowy niewoli, przyniatający naszą ziemię, tak różne były drogi, któremi kroczył żołnierz polski ku wolności. Różne drogi, lecz jeden cel: „Dla Ciebie Polsko i dla Twej chwały”.

Za Polskę walczyły i ginęły z moskiewskim najazdem pierwsze legjony polskie w roku 1914.

Za Polskę poszli w bój biaońscy bohaterzy i dzielne hufce Polonji Amerykańskiej, aby na

zgliszczach zburzonych przez dzicz teutońską miast i wsi francuskich budować krwią własną gmach zwyczajstwa i sprawiedliwości.

Dla Polski otrząsnęli ze swych ramion carskie mundury-żołnierze gen. Dowbór-Muśnickiego i pierwsi dali w ofierze krew swoją w walce z groźną nawałą bolszewizmu i trudy swoje ofiarne w oswobodzeniu Wielkopolski, tej kochanej naszej Ojczyzny.

Za Polskę wystąpiła wreszcie w szranki bojowe ostatnia najmłodsza armja polska na Pomorzu pod wodzą Generała Józefa Hallera i jednym rozmachem bohaterskiego czynu uwolniła tę starą i ukochaną ziemię pomorską od groźnej zmyry krzyżactwa.

I w krótkim czasie doczekaliśmy się tego, że dnia 19 stycznia do Wąbrzeźna, a w następnych dniach do innych miast pomorskich wkroczyły dzielne pułki armji polskiej, zwiastując koniec niewoli pruskiej i powrót na łono umiłowanej Macierzy Polskiej.

Dla Polski i dla Jej chwały walczyły te armje polskie, choć różnymi kroczyły drogami, choć kośćmi swych żołnierzy usłały niemal wszystkie pobojowiska Europy.

Dlatego cześć im za to!

W ósmą rocznicę oswobodzenia Wąbrzeźna, jak i całego Pomorza jedno tylko wyrazić trzeba życzenie: **Aby zniknęły wszelkie niesnaski, aby wszyscy nauczyli się kochać bez granic naszą wielką Ojczyznę, okupioną krwią najlepszych Jej synów, aby przez wyteżoną i ofiarną pracę Polska z wyżyn potężnego mocarstwa Europy spełnić mogła swe wielkie posłannictwo dziejowe wobec kultury i cywilizacji świata.**

Wilbur, sekretarz marynarki amerykańskiej

zaczepiony jest ostro w prasie w związku zatonięcia łodzi podwodnej „S 4”. Prawdopodobnie Wilbur ustąpić będzie musiał ze swego stanowiska

Świętości nie szargać.

W numerze gwiazdkowym tygodnika „Głos Prawdy” ukazał się wiersz, zatytułowany „Madonna nędzarzy”. Ponieważ wiersz ten zawierał bluźnierczą treść przeciwko Najświętszej Pannie, wystąpili w obronie Królowej Korony Polskiej przedewszystkiem ci, którzy przez specjalną obietnicę i ustawami swemi zobowiązali się do obrony czci Marji, a więc Sodalisi Marjańscy.

Nie podyktowała im tego wystąpienia jakakolwiek polityka partyjna, bo w ich gronie znajdują się ludzie rozmaitych przekonań politycznych, a o przyjęciu do Sodalicii rozstrzygają nie prze-

konania polityczne, ale wiara i życie z wiary; jedynie troska o ideały religijne i ból z powodu znieważenia świętości katolickich i narodowych kazali im ze względu na coraz częstsze tego rodzaju objawy w naszym piśmiennictwie, obrać drogę listu otwartego.

W Nrze 13 dziennika „Głos Prawdy” znany pisarz Jul. Kaden-Bandrowski bierze w obronę autorkę wiersza i stara się wykazać, że w jej poezji niema ani śladu bluźnierstwa, jakiego dopatrzyli się Sodalisi.

Pomijając już elementarne braki p. Kadena (n. p. postawienie Matki Najśw. na jednym poziomie z „bóstwem”), które go dyskwalifikują, jako rzeczoznawcę w zakresie oceny treści bluźnierczej, musimy z przykrością stwierdzić, że cała apologja wiersza jest sztuczna, naciągana i oparta na fałszywych założeniach.

Pójdźmy za tokiem myśli p. Kadena. Twierdzi on, że istnieją dwa wyobrażenia Najśw. Panny; bogaci wyobrażają sobie Matkę Najśw., jako „prześliczną pannę”, biedni zaś — jako „Matkę nędzarzy”, podobną do matek i dzieci nędzarzy. Otóż autorka zestawia te dwa wyobrażenia i każe się wstydzic „prześlicznej Pannie”, że jej siostra „Matka nędzarzy” umiera z głodu pod progami.

Takie zestawienie jest oczywiście możliwe, choć niema podstawy rzeczowej i psychologicznej, ale nie chodzi tu o zestawienie, jeno o formę zestawienia, która jest bluźnierczą. Bo skoro w tem zestawieniu „twarz Matki Bożej pali się rumieńcem” skoro „Najśw. Panna ma się wstydzic i wyznać swój grzech (!) przed Bogiem” — to naprawdę nawet bardzo liberalny katolik musi przyznać, że słowa te zawierają najistotniejsze cechy bluźnierstwa t. z. pośredniego, czyli powiedzenia obelżywego, skierowanego do Matki Najświętszej.

To też wcale konsekwentniejszą jest p. Wielopolska, która przyznaje przynajmniej „niete-

ologiczność” wiersza autorki, ale znów swym zwyczajem wykorzystuje tę okazję, by zaczepić Pismo św. Starożytności i przypomnieć cały szereg okropnych zarzutów, które uczeni już dawno i dostatecznie wyjaśnili. Nie chcę ich tu odpierać, bo p. Wielopolska, tak zresztą czytana w literaturze teologicznej, sama sobie wyszuka odpowiednie książki, byle tylko chciała okazać tyle dobrej i mocnej woli w tym kierunku, ile jej okazuje w „przypinaniu latek” wszystkiemu temu, co katolickie lub z katolicyzmem związane.

Kryterjami do rozróżnienia, czy w danym wypadku zachodzi bluźnierstwo są: 1. intencja autora. 2. naturalny sens słów, 3. ogólna opinja. Gdy intencję trudno jest przejrzeć, zwracamy się z konieczności do drugiego kryterjum, t. j. do naturalnego sensu słów, a ten jest w naszym wypadku niewątpliwie bluźnierczy i w ogólnej opinji za taki uchodzi. Mówić o Najśw. Pannie, „że jej twarz ze wstydu pali się rumieńcem”, że „ma wyznać swój grzech przed Bogiem” — to jest treść bezwzględnie obelżywa, której żadne sztuczne i naciągane komentarze nie zdołają zmienić. Ucho prawego katolika i Polaka nie zniesie nigdy takiego tonu i sposobu mówienia o Matce Najśw., chociażby ubrany był w najpiękniejszą formę poetycką.

Tak p. Bandrowski, jak i p. Wielopolska zdają się nie odróżniać herezji od bluźnierstwa. Możliwą jest rzeczą, że w wspomnianym wierszu niema herezji (choć i to jest wątpliwe, skoro się mówi o grzechu Najśw. Panny i o wstydzie za winy), ale jest — by się wyrazić językiem teologów — locutio contumeliosa, a więc obraźliwe, obelżywe powiedzenie, a fakt, że stosuje się ono do „prześlicznej Panny”, jako kontrastu „Matki nędzarzy”, w tym wypadku nie gra najmniejszej roli.

Nie chodzi nam tedy o „nieteologiczność” wiersza, ale o wyrażenia nie licujące z godnością osób najświętszych i te wyrażenia właśnie są bluźnierstwem i niemby pozostały, chociażby teologicznie wiersz był poprawny.

Cześć dla Matki Najświętszej jest naszą świętością religijną i narodową, której nikomu nie wolno szarpać.

Stary kapral Mickiewicza, choć dawno stracił wiarę, wyraźnie zastrzegł, by nie nadużywano imienia Marji. A zmarły niedawno wielki wieszcz narodu zaklinał: „Świętości nie szargać, bo trze, by święte były.”

I my jeszcze raz powtarzamy, pomiatanie świętościami religijnymi i narodowymi jest nie tylko bluźnierstwem religijnym, ale wyzwaniem, rzuconem dla narodu i przedszkolem anarchji ducha, nie mówiąc już o braku taktu i poczucia społecznego.

P. Redaktor „Głosu Prawdy” w swem piśmie bronił się niedawno przed zarzutem niekatolickiego stanowiska; niestety umieszczanie podobnych wierszy przeczy jego słowom i stwierdza tylko słuszność zarzutów, że obce mu są i obojętne ideały religijne i narodowe.

Nie rzucamy bynajmniej kamieniem potępienia na autorkę i redaktora wychodząc z założenia, że był to błąd, przeoczenie; walczymy z błędem i brzydzimy się nim, ale z miłością odnosimy się do błądzących, byle tylko zechcieli uznać swą winę, naprawić ją, co zresztą z wielką łatwością przyjdzie tym, którzy nie przeciętnie władają słowem i piórem. —

Ks. Prof. Dr. Kozubski.

Kardynał Prymas Hlond w Loreto i Neapolu.

Ks. Kardynał Prymas Hlond wyjechał dn. 18 bm. do Loreto, gdzie omówi m. in. sprawę ołtarza polskiego w bazylice loretańskiej. Powrót do Rzymu nastąpi dn. 20 bm., zaś dn. 21 bm. J. Eminencja wyjedzie do Neapolu, by złożyć wizytę J. Em. Ks. Kardynałowi Ascalezi.

Urzędowe wiadomości
miasta
Wąbrzeźna

Obwieszczenie.

Magistrat miasta Wąbrzeźna z dnia 9 stycznia 1928 r. po wysłuchaniu opinii Komisji do badania cen uchwałił ceny na niektóre artykuły mięsne, które obowiązują z dniem 9 stycznia 1928 r.

1 kg. wieprzowiny	2,80—3,00 zł
1 „ cielęciny (według jakości)	2,00—2,40 „
1 „ kiełbasy czosn. wątrobianki lub salcesonu	3,00—3,20 „
1 „ okrasz świeżej	3,60 „
1 „ „ wędzonej	4,00—4,40 „
1 „ smalcu	5,20 „

Ceny ustalone na artykuły pod pozycją 1 i 2 ogłoszone tutaj obwieszczeniem z dnia 26. XI. 27 r. i pod pozycją 3, 4 i 7 ogłoszone obwieszczeniem z dnia 28. IX. 27 r. obowiązują nadal.

Ceny powyższe są cenami maksymalnymi to znaczy, że nie wolno ich przekraczać. Niższe ceny są dopuszczalne i pożądane.

Ceny i wagi obowiązują wszystkie miejsca sprzedaży na terenie miasta Wąbrzeźna i powinny być wywieszone we wszystkich miejscach sprzedaży.

Winni żądania i pobierania cen wyższych od wyznaczonych ulegną ukaraniu na podstawie art. 4. rozp. Rz. P. z dnia 31. VIII. 1926 r.

Wąbrzeźno, dnia 12 stycznia 1928 r.

Miejski Urząd Policyjny
(—) **Schwarz burmistrz**

KINO-TEATR

W niedzielę, dn. 22 bm.

Hultajska trójka

Wspaniały dramat salonowy w 8 akt.
W rolach głównych znani i wielce lubiani artyści:
Hans Mierendorff, Paweł Heidemann i Elga Bring.

Rzecz dzieje się w Berlinie, Karlsbadzie i Neapolu
Fascynujący koncert gry.
Wspaniała wystawa — Ele — ganckie toalety —

Nadprogram Nadprogram

OGŁOSZENIE

Do tutejszego rejestru handlowego oddział A, nr. 205 wpisano przy firmie „Fr. Rolirad, handel bławatów i galanterji w Wąbrzeźnie“ Firma wygasła.

Wąbrzeźno, dnia 5 stycznia 1928 r.
Sąd Powiatowy

Przetarg

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Wąbrzeźnie ogłasza niniejszem przetarg

na instalacje

projektowanego wodolecznictwa (urządzenia łaźniak), do Zakładu przyrodo-leczniczego, oraz w związku z tem połączonemi pracami murarskimi tj. położenie flis posadzkowych i kafli ściennych.

Bliższych informacji udziela Dyrekcja Kasy, przy ul. Kolejowej, nr. 65, gdzie są do nabycia kosztorysy za opłatą 2 zł. Oferty składać należy do dnia 27. I. br. do godz. 12-tej najpóźniej.

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych
w Wąbrzeźnie

Hotel pod Białym Orłem

Tel. 5 Wąbrzeźno, Rynek Tel. 5
właśc. Franciszek Szymański

Podaje pod kierownictwem pierwszorzędnego kucharki z kuchni polsko-francuskiej

obiady

znakomite i znane ze swej dobroci z codzienną zmianą potraw

z 4 dań 7 do wyboru

a la Cart Specjalność

Szynceł a la Orzeł

Flaki po królewiecku

Nogi wieprzowe z kapustą

Zrazy węgierskie

Zrazy a la Nelson

Kawior Astrachański

Lokal ciepły i towarzyski (centralne — ogrzewanie). —

Obsługa skora i rzetelna.

POLECAM

także ze składu delikatesów zaopatrzonego w pomarańcze i cytryny z nowych źniw i wszelkie inne świeże towary

delikatesowe jak i kolonialno po cenach przystępnych

— Specjalność —

wina dla chorych but. 4 i 3,50 zł.

Szan. Obywateli miasta Wąbrzeźna i okolicy zawiadamiam, iż z dniem 19 stycznia br. otworzyłem

interes kolonialny

z restauracją

przy ul. Kościuszki 1 w domu p. Betlejewskiego

i proszę Szan. Obywatelstwo o poparcie mego przedsiębiorstwa.

Zadaniem mojem będzie Szan. Klientelę rzetelnie obsłużyć, sprzedając towary po jaknajniższej cenie

Stepniewski

SIANA

2000 ctr.

na sprzedaż

SKRZYPNIK
Kowalewo-Pom.

Trzcina

150 kop

tanio na sprzedaż

SKRZYPNIK
Kowalewo-Pom.

Listy domowe

są do nabycia
w Gł. „Wąbrzeskim”

PLISOWANIE

Farbowanie sukien, mereżki, okrętki, dzianiny, maszynowe i hafty kurbelowskie

S. BIAŁOWĄS
Toruń

Sukiennicza 8 Telef. 439

Potrzebny

od 1 kwietnia 1928 r.

włodarz

do ludzi conajmniej

z 3 zaciężnikami

Zgłoszenia ze świadectwami przyjmuje

Majątek M'g o

Historja powszechna

bogato ilustrowana oprawa luksusowa, a opracowana przez najpoważniejszych polskich historyków w 15 wielkich tomach, jest okazynie do sprzedania. Wiadomość poda Administracja Głosu Wąbrzeskiego.

JAJA, MASŁO I DROB

kupuje stale po najwyższych cenach dziennych

Dom Eksportowy

E. GOETZ

Wąbrzeźno

Kolejowa 63

Telefon 174

Wyjazdowesanie

sprzedam tanio lub zamienię na

śóz wyjazdowy

Tobolski, Kolejowa 71

Ogłaszajcie się

w
Gł. Wąbrzeski

poniżej wyszczególnione firmy gorąco polecamy uwadze naszych Czytelników i Przyjaciół przy robieniu zakupów.

Feliks Klimaszka
mistrz kuśnierski
Wąbrzeźno, telefon 11

Poleca swój skład artykułów męskich, towary krótkie i konfekcja.

Własna pracownia futer i czapek dla towarz.

Tu do nabycia znaczkę i weksle

Kasy Skarbowej.

KSAWERY RÓŻYŃSKI
mistrz stolarski
Wąbrzeźno, Kopernika 8.

poleca gotowetrzamy w wielkim wyborze od najtańszych do najlepszych. Wykonuje na zamówienie wszelkie meble i urządzenia składowe i biurowe według własnych dostarczonych rysunków w najmodniejszym stylu Prace budowlane

Drogerje

K. Głowacki

Centralna Drogerja
Rynek
Tel. 166 Tel. 166

poleca:

Mydła, świece, oliwy i smary do maszyn — farby, lakiery i pendzle

DRUGERIA POD LWEM
W: Kornaszewski Wąbrzeźno

Rynek 2. Tel. 13.

Poleca artykuły apteczne, chemiczne, wata, bandaż chirurgiczne, gumowe, mydła, perfumy, kremy itp. Artykuły fotograficzne, przybory malarskie, oliwy, smary, benzyna

Obuwie

B. MAGOWSKI

Wąbrzeźno

ulica Bernarda

Najtańszy skład obuwia. Wykonuje się wszelkie reparacje w krótkim terminie i po umiar kowanych cenach.

Witówki (centryfugi)
ALFA-LAVAL

rowery i maszyny do szycia

poleca na dogodnych warunkach spłaty oraz WSKŁEKŁE CZĘŚCI po cenach najniższych

JAN KOZŁOWSKI
KOWALEWO Pom.
ul. Toruńska 20

Warsztat Mechaniczny
maszyn mleczarskich
Karol Schlader

Wąbrzeźno

(obok dworca kolejki elektr.)

Centryfugi „MILENA”
sprzedaje także na raty

Używane centryfugi przyjmij do zamiany wagi do kupna